

ChristenUnie

Geef geloof een stem

Verkiezingsprogramma Provinciale Staten 2015-2019

ChristenUnie

 Geef geloof een stem

Inhoud

Inleiding	4
1.0 Bestuur en organisatie	5
1.1 Provinciale taken.....	5
1.2 Bestuurlijke toekomst Drenthe	5
1.3 Samenwerking met andere provincies	6
1.4 Samenwerking met Duitsland.....	7
2.0 RUIMTE EN WATER	8
2.1 Ruimtelijk beleid.....	8
2.2 Leefbaarheid.....	8
2.3 Water.....	9
2.4 landschap en natuurbeheer.....	10
3.0 LANDBOUW	13
3.1 Landbouw.....	13
3.2 Bedrijfs grootte.....	13
3.3 Samenwerking	13
3.4 Jonge landbouwers.....	14
3.4 Innovatie	14
4.0 MILIEU, ENERGIE EN KLIMAAT	15
4.1 Visie.....	15
4.2 Windmolens	16
4.3 Gaswinning.....	16
5.0 VERKEER EN VERVOER	17
5.1 Openbaar vervoer.....	17
5.2 Bereikbaarheid en verkeer	18
6.0 ECONOMIE	20
6.1 Regionale Economie.....	20
6.2 Sociaal ondernemen stimuleren.....	22
6.3 Onderwijs en arbeidsmarkt	23
6.4 Toerisme en recreatie	24
6.3 Grensoverschrijdende samenwerking / Europa.....	24
7.0 CULTUUR	26
7.1 Kunst en cultuur.....	26
7.2 Monumenten.....	27
7.3 Bibliotheken	27
8.0 SOCIAAL	28
8.1 Zorg en welzijn.....	28
8.2 Jeugdzorg.....	28
8.2 Sport.....	29
8.3 Vluchtelingen	30

9.0 BESTUUR EN MIDDELEN / GELD	31
9.1 <i>Integer handelen</i>	31
9.3 <i>Financiën</i>	31

INLEIDING

Het goede voor de Drentse samenleving. Niet alleen voor de komende verkiezingstermijn, maar voor de lange termijn. Dat is waar wij als ChristenUnie Drenthe naar streven. Het gaat om keuzes en beslissingen waar de samenleving nu, maar ook later iets aan heeft.

Dit verkiezingsprogramma voor de Statenverkiezingen 2015 is onze stip op de horizon waar wij naar toe willen werken. De basis van waaruit we vertrekken is het geloof in Jezus Christus, dat wij in het dagelijks leven handen en voeten willen geven. De opgave is: God liefhebben boven alles en onze naaste als onszelf. Dat is de leidraad voor ons handelen.

Wij zien een samenleving voor ons waarin mensen naar elkaar omkijken, waar ieder mens tot zijn recht komt en waar iedereen de kans krijgt om naar vermogen mee te doen. Als iedereen oog heeft voor de ander, valt niemand buiten de boot en bouwen wij samen aan een krachtige provincie.

Als ChristenUnie willen we geloof een stem geven in Drenthe.

Daarbij laten we het niet bij woorden alleen. In de afgelopen jaren heeft de ChristenUnie Drenthe laten zien vanuit christelijk-sociale uitgangspunten politiek actief te zijn, door een actieve en betrokken Statenfractie. We zijn dankbaar voor het werk dat we hebben mogen doen en de zegen die we op ons werk hebben gekregen.

Dat willen we ook de komende jaren weer laten zien. Als volksvertegenwoordigers willen we navolgers van Jezus Christus zijn. Dat betekent integer politiek handelen bij een open Bijbel. Dat is de manier waarop we het goede voor de Drentse samenleving zoeken. Daar verbinden we ons persoonlijk aan.

1.0 BESTUUR EN ORGANISATIE

1.1 PROVINCIALE TAKEN

De provincie heeft wettelijke taken die zich vooral richten op ruimte, mobiliteit en economie en de wisselwerking daartussen in het omgevingsbeleid. Cultuur is een kerntaak voor zover die lokale belangen overstijgt.

De ChristenUnie ziet het als eerste verantwoordelijkheid aan die taken invulling te geven. Toch kan het nodig zijn ook andere taken op te pakken.

Voor ons is een belangrijk uitgangspunt dat taken zo dicht mogelijk bij de burger worden opgepakt en uitgevoerd. Vaak zal dit de gemeente zijn. Tegelijk moeten we ons realiseren dat de samenleving niet meer in eenvoudige structuren is te vangen. Ook in Drenthe halen we de hele wereld binnen met alle moderne media die we tot onze beschikking hebben. De samenleving bestaat meer en meer uit verschillende netwerken. Het is de uitdaging voor de overheid binnen die netwerken te opereren en aan zijn rol als gezagsdrager, aanjager van de samenleving en schild voor de zwakke inhoud te geven. Concreet betekent dit dat de provincie zich nooit alleen kan verschuilen achter zijn kerntaken, maar altijd voor de opgave staat antwoord te geven op de vraag of een actieve lokaal-overstijgende rol van waarde kan zijn voor de samenleving. Dat is het zoeken van balans tussen terughoudendheid ten opzichte van de lokale overheid en het actief inzetten voor onze inwoners voor wat daar boven uit kan stijgen.

In een samenleving zoals wij die zien staat de provinciale overheid niet op zichzelf. Andere overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, onderwijs en overige samenwerkingsverbanden zijn partners in het aanpakken van vraagstukken. De provincie zoekt verbinding met zowel lokale overheden, onderling met andere provincies en de nationale overheid. Als deel van het Europa van de regio's vervullen we daarin voor het noorden van Nederland een actieve rol. We realiseren ons dat de zelfstandige provincie Drenthe deel uitmaakt van een groter geheel. Als ChristenUnie Drenthe hebben we daarom korte lijnen met onze fracties in de Drentse gemeenten, waterschappen, in andere provincies, in Eerste en Tweede Kamer, en met onze Europarlementariërs. Deze contacten hebben een belangrijke rol gespeeld bij het behoud van werkgelegenheid in Drenthe, zoals het behoud van de Kazerne in Assen.

1.2 BESTUURLIJKE TOEKOMST DRENTHE

We zijn er van overtuigd dat we op de huidige schaal van Drenthe goede mogelijkheden hebben om als overheid ten dienste te staan van onze inwoners. De schaal van Drenthe heeft als voordeel dat we als overheid dicht bij onze inwoners kunnen staan zodat we ook letterlijk aanspreekbaar zijn.

Tegelijk realiseren we ons dat we kwetsbare kanten hebben als relatief kleine provincie. Wanneer we die kwetsbaarheid kunnen verkleinen of de slagkracht kunnen vergroten door samen te werken met

anderen zullen we dat actief doen. Daarbij laten we ons altijd leiden door de inhoud. Daarom doen we niet mee aan structuurdiscussies waarbij het middel belangrijker lijkt dan het op te lossen vraagstuk. Het vormen van superprovincies is daar zo'n voorbeeld van. Daarom zijn we daar niet voor. Superprovincies doen in onze ogen geen recht aan de verbindende rol die de provincies in de samenleving vervullen.

Drenthe kent sinds 1998 twaalf gemeenten. Gemeenten die in het algemeen op hun taak berekend lijken. Daar waar de schaal op onderdelen kwetsbaar is, pakken gemeenten hun verantwoordelijkheid op samen met een of meer andere gemeenten. De nieuwe taken voor gemeenten (Wmo, jeugdzorg, Participatiewet) zijn voor gemeenten een krachtproef. Dat betekent het zoeken van nieuwe wegen voor het aanpakken van (voor gemeenten) nieuwe vraagstukken. Daarmee komen zij soms terecht in het spanningsveld van dicht bij de burger staan en aan de ander kant het hanteren van hoge kwaliteitseisen qua inrichting van het beleidsterrein. Het ontstaan van nieuwe samenwerkingsverbanden om kwalitatief en efficiënt aan de taken inhoud te kunnen geven is dan ook onontkoombaar. Voor de ChristenUnie is daarin belangrijk dat de democratische legitimatie voldoende geborgd blijft. Wanneer daarop spanning komt te staan is de vraag aan de orde of de schaal waarop het vraagstuk speelt de juiste is.

De ChristenUnie heeft er vertrouwen in dat de gemeenten in Drenthe hun nieuwe taken goed op zullen pakken. Zolang het tegendeel niet bewezen is zien we daarom in deze bestuursperiode geen reden tot gemeentelijke herindeling.

1.3 SAMENWERKING MET ANDERE PROVINCIES

Het provinciale beleid en de uitvoering ervan stopt niet bij de provinciegrenzen. Wat de provincie van gemeenten vraagt (samenwerking, afstemming, partnerschap) zal deze ook onderling moeten vertonen. Bij grensoverstijgend beleid zal vanuit een "automatisme" contact en afstemming gezocht moeten worden met de buurprovincie.

Drenthe, Groningen en Friesland werken samen in het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). Deze samenwerking zetten we voort en willen we verder versterken. Samen optrekken richting Den Haag en Brussel heeft zijn waarde bewezen. We realiseren daarin wat in het belang van Drenthe is, maar houden daarbij nadrukkelijk het belang van de inwoners van het hele noorden in het oog.

De ChristenUnie Drenthe wil dat het IPO zich niet alleen als belangenbehartiger richting het Rijk laat gelden, maar sterker de onderlinge samenwerking en afstemming zoekt. Hiermee kunnen de provincies zich gezamenlijk sterker profileren als bestuurslaag die ertoe doet.

DE CHRISTENUNIE GAVEKIEST VOOR

- *Versterken van de samenwerking in het noorden om samen sterk te staan in Den Haag en Brussel*

1.4 SAMENWERKING MET DUITSLAND

Drenthe is onderdeel van de grensregio met Duitsland. Vooral in economisch opzicht is dat van groot belang. De samenwerking met onze Duitse bureaus (overheden en bedrijven) vraagt van ons veel inzet. Economische versterking van de grensregio en het daarin bieden van werkgelegenheid voor onze inwoners heeft voor de ChristenUnie hoge prioriteit. Formele en bureaucratische belemmeringen die daaraan in de weg staan dienen snel, zo nodig met onconventionele oplossingen, geslecht te worden. Ook willen we meewerken aan het wegnemen van drempels voor onze inwoners om over de grens te kunnen werken, bijvoorbeeld als het gaat om het spreken van de Duitse taal.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een provinciale agenda voor de grensregio.*
- *Afschaffen van regels die werkgelegenheid in de grensregio tegenwerken.*
- *Het stimuleren van Duits als verplichte 2^e taal in het Drentse VO, MBO en HBO*

2.0 RUIMTE EN WATER

2.1 RUIMTELIJK BELEID

De provincie heeft van oudsher een belangrijke rol waar het gaat om planning en inrichting van de fysieke ruimte. De ChristenUnie wil het belang van die rol onderstrepen. Dat vraagt om een verantwoordelijke invulling van die rol. Gemeenten zijn daarin een belangrijke gesprekspartner. Wij zien voor gemeenten een rol als vooruitgeschoven post voor onze burgers. Gemeenten dienen daarbij oog te hebben voor het belang wat boven hun gemeente uitstijgt. De provincie denkt als gesprekspartner actief mee in het oplossen van vraagstukken.

Algemene stelregel is dat de provincie in haar ruimtelijk beleid duurzaamheid en sociale en ruimtelijke kwaliteit als uitgangspunt hanteert. Ook draagt de provincie zorg voor afstemming, zodat hiaten en overlap zoveel mogelijk worden voorkomen.

Tegelijk heeft de provincie ook een eigen verantwoordelijkheid. Wanneer het gemeenten niet lukt om invulling te geven aan het provinciaal belang moet de provincie ook niet schromen vanuit de eigen positie te handelen. De provincie stemt af, maar hak ook knopen door, zo nodig door het geven van een aanwijzing.

De afgelopen jaren is er te veel bedrijfsruimte gebouwd, onder andere door te optimistische verwachtingen van de economische groei. Hierdoor is veel leegstand van gebouwen ontstaan, met name op wat oudere industrieterreinen. Dit zorgt voor verloedering van onze provincie. In de komende periode zal de ChristenUnie zich daarom inzetten voor het tegengaan van deze verloedering, bijvoorbeeld door zeer kritisch te kijken naar gemeentelijke ruimtelijke plannen en het stimuleren van afstemming tussen gemeenten als het gaat om bedrijfsterreinen.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een beperking van overcapaciteit (bijvoorbeeld bedrijfs- en kantoorruimte) in gemeentelijke ruimtelijke plannen.*
- *Een provincie die voorkomt dat gemeenten met elkaar concurreren bij het realiseren van bedrijfsterreinen. De ChristenUnie wil eerst oude terreinen opknappen of herstructureren.*

2.2 LEEFBAARHEID

Oog voor leefbaarheid op het platteland en in de kleine kernen en dorpen is van groot belang voor een vitaal platteland. Juist in de kleinere dorpen is de bereidheid vaak groot om de handen uit te mouwen te steken voor het in stand houden of versterken van de leefbaarheid van de eigen (woon)omgeving. Daarmee is aangetoond dat burgerparticipatie goede kansen biedt voor de aanpak van leefbaarheidsvraagstukken.

Delen van Drenthe hebben te maken met bevolkingsdaling: “krimp”. Dit heeft op veel terreinen gevolgen. We noemen onderwijs, zorg, woningmarkt, voorzieningen en niet te vergeten werkgelegenheid. Daarvoor is geen eenvoudige oplossing voor handen. We zullen dan ook met andere overheden, organisaties, woningbouwcorporaties en bedrijfsleven de handen ineen moeten slaan. Zelf nemen we regie waar dat kan. We zijn bereid hierin financieel te investeren. We zullen dit ook van andere partners vragen.

De komende periode zal de provincie actiever beleid moeten ontwikkelen en uitvoeren op het thema krimp en leefbaarheid. In kansrijke gebieden zullen we investeren in de kwaliteit van de woon- en werkomgeving om de aantrekkelijkheid te verhogen. We gaan ons actief inzetten voor fondsvorming om in minder kansrijke gebieden leegstand op te kopen en waar mogelijk voor nieuwe doelen in te zetten of door sloop kwaliteit aan de omgeving toe te voegen. We doen daarbij ook nadrukkelijk een beroep op de rijksoverheid hierin verantwoordelijkheid te nemen.

De leefbaarheid van het platteland is gediend met goed bereikbare steden. Voorzieningen worden vaak geconcentreerd in steden. Daar kunnen goede redenen voor zijn. Soms kunnen op die manier kosten beperkt worden of kwaliteit verhoogd. Steden hebben een belangrijke verantwoordelijkheid ten opzichte van het platteland. Zij vervullen in hun aanbod van voorzieningen (bijv. ziekenhuizen, onderwijs, bibliotheken, cultuur) een belangrijke rol voor dat platteland. De provincie ziet daarop toe en zet actief in op goede bereikbaarheid van de steden vanuit het platteland.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een provincie die meewerkt aan herbestemming van leegstaande panden.*
- *Een transitiefonds voor sloop, herbestemming of opknappen van leegstaande panden.*
- *Goede bereikbaarheid van steden met voorzieningen.*
- *Actieve inzet van de reserve Vitaal Platteland voor behoud of versterken van de leefbaarheid op het platteland.*

2.3 WATER

Water is van levensbelang voor mensen, dieren en planten. Een teveel of een tekort aan water vormt al gauw een bedreiging.

Samen met de waterschappen en gemeenten zet de provincie het beleid voort om water langer vast te houden in het gebied. Om wateroverlast te voorkomen zal mogelijk extra waterberging nodig kunnen zijn. Bij de ruimtelijke inrichting houdt de provincie rekening met het water.

Ook het creëren van schone en ecologisch gezonde watersystemen vereist veel aandacht van de provincie en waterschappen. De waterkwaliteit voldoet op veel plaatsen nog niet aan de eisen, hoewel het inzamelen en zuiveren van afvalwater al fors is verbeterd. De provincie moet de komende jaren verder werken aan de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en

vasthouden aan de ambitie dat het water uiterlijk in 2027, aan de kwaliteitseisen van de Kader Richtlijn Water voldoet.

Landbouw, natuur en bebouwing in een gebied stellen elk hun eigen eisen aan het optimale waterbeheer. De provincie stelt duidelijke regels en normen op om in tijden van droogte het waterschap te laten zorgen voor voldoende aanvoer van zoet water. Het ideaal is om te zorgen voor een afgewogen waterbeheer waarmee de bedrijfszekerheid van de agrarische sector als drager van het landelijk gebied wordt gewaarborgd, de natuurbelangen worden gediend én de woonfunctie wordt ondersteund.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een evenwichtig waterbeheer waarbij per gebied gekeken wordt naar de belangen van de agrarische sector, natuurbelangen en wonen.*
- *Goede afstemming met gemeenten en waterschappen bij de planning van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen.*
- *Slimme combinaties bij de inrichting van waterbergingsgebieden en natuurgebieden.*
- *Een provincie die de regie heeft in het ruimtelijk gebied en die de taken van het waterbeheer aan de waterschappen overlaat. De provincie is toezichthouder op de waterschappen.*
- *Samenwerking in de keten om watervervuiling sneller en adequater aan te pakken en tegen te gaan.*

2.4 LANDSCHAP EN NATUURBEHEER

Drenthe is een prachtige provincie met unieke landschappen en natuurgebieden. Daar mogen we van genieten en dat willen we ook graag zo houden. Dankzij investeringen is de kwaliteit van het landschap, de natuur en de biodiversiteit toegenomen. In samenwerking met natuur- en landschapsorganisaties, landbouw en waterschappen blijven investeringen nodig.

De provincie heeft een regierol als het gaat om de ontwikkelingen in Nationale Landschappen. Het wonen en werken zijn hier sterk verweven met de cultuurhistorische waarden van het gebied. De provincie versterkt de kwaliteit van de Nationale Landschappen door bondgenootschappen aan te gaan met steden en stedelijke gebieden aan de rand van de Nationale Landschappen. Het financieel in stand houden van het Nationaal Landschap zien we als een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Met het natuurakkoord is de verwezenlijking van het Natuurnetwerk Nederland een belangrijke taak van de provincies geworden. Daarin hebben de provincies nu de ruimte om de aankoop van gronden en de inrichting van natuurgebieden beter in te passen in de regio. Vanwege de herijking van de plannen is de hoeveelheid in te richten grond verminderd. Dat neemt niet weg dat Drenthe ambitieuze doelen moet stellen en de aanleg van het Natuurnetwerk voortvarend oppakt.

Agrariërs en terreinbeherende organisaties zijn de grootste natuurbeheerders. Agrariërs die op hun landbouwgrond maatregelen nemen tot behoud van natuur en landschap, ontvangen daarvoor een vergoeding. De overheid kan het draagvlak voor natuurbeheer vergroten door de administratieve rompslomp te verkleinen en in de uitvoering ruimte te geven om op creatieve wijze de natuurdoelen te bereiken. De ChristenUnie vindt dat vanaf 2016 de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de doelen van het agrarisch natuurbeheer bij de collectieven (agrarisch collectieven, agrarische natuurverenigingen en LTO-afdelingen) ligt. Daarmee wordt het nieuwe agrarisch natuurbeleid effectiever, efficiënter en goedkoper.

Het stikstofbeleid heeft als doel dat de natuur beschermd wordt en de doorontwikkeling van de veehouderij mogelijk wordt gemaakt. In de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) moet er sprake zijn van een goede balans tussen natuurprojecten en agrariërs. De PAS maakt ruimte vrij voor meer economische ontwikkeling. Een goede invoering en uitvoering van de PAS is daarom essentieel. De provincie staat wat dat betreft de komende jaren voor een grote opgave in het landelijk gebied. Draagvlak, haalbaarheid en betaalbaarheid van de maatregelen, samen met goede communicatie zullen voorop moeten staan.

In Nederland is beheer van flora en fauna noodzakelijk. De ChristenUnie vindt dat het verantwoord is om jacht toe te staan als onderdeel van goed faunabeheer. Wild dat geschoten is moet in de voedselketen worden opgenomen. De provincie kan op dit gebied waar nodig op regionale schaal een regierol vervullen. De schade die wild jaarlijks veroorzaakt aan gewassen in Nederland is groot. De ChristenUnie wil dat boeren gemakkelijk en goedkoop schade kunnen verhalen.

De ChristenUnie ziet weinig voordelen in het toelaten van groot wild buiten dat wat er al is. In ieder geval is van belang dat er goede schadevergoedingen worden gegarandeerd voor het geval daar wel sprake van zou zijn.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland binnen de daarvoor gestelde termijn.*
- *Een provincie die natuurbeheerders zoveel mogelijk laat samenwerken.*
- *Natuurgebieden die worden versterkt door een goed samenspel tussen mens en natuur. Recreatie en ondernemingen die bijdragen aan het behoud en herstel van flora en fauna worden daarom gestimuleerd.*
- *Natuurgebieden die toegankelijk zijn voor het publiek om de beleving van natuur te vergroten. Dat zal verruimd worden zonder de meest kwetsbare natuur aan te tasten.*
- *Vanaf 2016 de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de doelen van het agrarisch natuurbeheer bij de collectieven te leggen.*
- *Het tegengaan van voedselverspilling en daardoor het opnemen van geschoten wild (zoals reeën en ganzen) in de voedselketen.*

- *Het monitoren van de wildschaderegeling voor boeren om te controleren of deze gemakkelijk en goedkoop is.*
- *Uitvoering van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) zonder dat agrarische bedrijven 'op slot' komen: er moet sprake zijn van een goede balans tussen natuur en agrarische activiteiten.*
- *Een stimulerende rol van de provincie bij het tot stand komen van een sluitend en actief netwerk van natuur- en milieu educatieve centra en steunpunten.*

3.0 LANDBOUW

3.1 LANDBOUW

De ChristenUnie heeft hart voor boeren en tuinders in Drenthe. Het zijn de ondernemers die zorgen voor de productie van gezond en goed voedsel en die een belangrijke bijdrage leveren aan het beheren en onderhouden van het landschap. Zij werken in sectoren die naar hun aard een nauwe relatie met de schepping hebben. Iedereen, zowel ondernemers als burgers, draagt een verantwoordelijkheid in het produceren en consumeren van voedsel en in het bebouwen en bewaren van de aarde. Wij zien dat ook als de primaire taak van de landbouw. De ChristenUnie zet zich in voor sterke en gezonde landbouw die verbonden is met de samenleving, zodat er draagvlak en waardering is voor deze sector.

Landbouw is een sector van economische en sociaal-economische betekenis. De provincie zet zich in voor de landbouw, door de vorming van netwerken te stimuleren en bij te dragen aan allerlei dwarsverbanden. Een toekomstbestendige agrarische sector heeft een gezonde economische basis, is medekoploper op het gebied van innovatie, dierenwelzijn, energie en milieu en draagt bij aan behoud van natuur en landschap.

3.2 BEDRIJFSGROOTTE

Wat de ChristenUnie betreft is het belangrijk dat de boer de ruimte krijgt voor een gezond agrarisch bedrijf. Dat betekent dat een boer moet kunnen kiezen voor een kleinschalig bedrijf of voor uitbreiding wanneer dit noodzakelijk is voor het gezinsbedrijf om rond te kunnen komen. De ChristenUnie laat het aan de boer over om soort en grootte van het bedrijf te kiezen. Het is aan de provincie om te borgen dat stallen die worden gebouwd, passen in het landschap.

Agrarische schaalvergroting, milieukwaliteit en dierenwelzijn worden vaak als tegenstrijdige grootheden gezien. De ChristenUnie is van mening dat schaalvergroting niet ten koste hoeft te gaan van milieukwaliteit en dierenwelzijn. Ondernemers moeten de mogelijkheid krijgen hun agrarische activiteiten uit te breiden als ze daarmee bijdragen aan het milieu en dierenwelzijn. Zij in de eerste plaats hebben een verantwoordelijkheid voor de omgeving waarin ze werken.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Ruimte voor boeren om hun bedrijf in te richten*

3.3 SAMENWERKING

Het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid brengt ingrijpende veranderingen voor de landbouwsector met zich mee. De provincie is actief bezig netwerken te vormen en te onderhouden en werkt actief mee aan het beschikbaar stellen van fondsen en regelingen die voor ondernemers en

partnerorganisaties van belang zijn (zoals invulling Jonge Landbouwersregeling, vorming van collectieven, het Europees fonds voor regionale ontwikkeling, Interreg, et cetera). De agenda van de Veenkoloniën is een goed voorbeeld van integrale samenwerking tussen agrariërs en partnerorganisatie. Door het aanmoedigen van dit soort samenwerkingen kan veel kennis worden gedeeld. Zo wordt een sterke landbouwsector ook voor de toekomst verzekerd.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Het ondersteunen van processen en netwerken waarin vertegenwoordigers uit de landbouwsector en andere sectoren (bijvoorbeeld: economie, natuur, landschap en energie) elkaar kunnen informeren, inspireren en waarin initiatieven kunnen ontplooiën.*

3.4 JONGE LANDBOUWERS

De Jonge Landbouwersregeling wordt een verantwoordelijkheid van provincies. De ChristenUnie is van mening dat er voor jonge boeren en tuinders een sterke (provinciale) regeling moet zijn die hun bedrijven onder andere bij bedrijfsopvolging versterkt zodat zij toekomst hebben in onze provincie.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een provincie die de jonge boeren door middel van de Jonge Landbouwersregeling ondersteunt zodat zij een gezonde onderneming kunnen opbouwen.*

3.4 INNOVATIE

Zowel in de melkveesector als in de akker- en tuinbouw is het belangrijk dat onderwijs, onderzoek en innovatie worden bevorderd. Dit gebeurt momenteel in de Dairy Chain (zuivel) en de Crop Chain (akker- en tuinbouw). Wij vinden het belangrijk dat deze initiatieven worden voortgezet en waar mogelijk uitgebreid. De provincie kan initiatieven als stads- en zorgboerderijen en de combinatie met de teelt van Slow Food en streekproducten stimuleren. Bij Slow Food gaat het om het behoud van de culturele of traditionele keuken en daarmee het oorspronkelijk gebruik van gewassen, zaden, dieren en landbouwgebruiken van een regio. Wij zijn tegen het toepassen van genetisch gemodificeerde gewassen in proefvelden en in commerciële teelt.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Sterke stads- en zorgboerderijen in combinatie met ecologische landbouw en zorg (de teelt van slow food) en streekproducten.*
- *Het beschikbaar stellen (huur, kortlopende pacht) van provinciale gronden aan startende ondernemers*
- *Stimuleren van innovatie, gebruik van innovatieve technieken en productvernieuwing*

4.0 MILIEU, ENERGIE EN KLIMAAT

4.1 VISIE

Het provinciale milieu-, energie en klimaatbeleid van de ChristenUnie staat in het teken van de bijbelse opdracht om te bouwen en te bewaren. Wij zijn geen verbruikers van de schepping, maar beheren deze in het besef dat we haar doorgeven aan volgende generaties. Wij willen een duurzame ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie zonder daarmee de behoeften van toekomstige generaties in gevaar te brengen.

De provincie heeft een belangrijke taak in de omschakeling naar een energieproductie en -consumptie die toekomstbestendig en dus schoon en eerlijk is. Onze huidige energiehuishouding draagt bij aan klimaatverandering met verstrekkende ecologische en economische gevolgen. Het voortzetten van omvangrijke energiebesparing en van omschakeling naar hernieuwbare energie is de strategie voor de komende jaren. Hierin geeft de provincie zelf het goede voorbeeld.

De productie van duurzame energie uit zon, wind of biomassa vraagt ruimte. Die ruimte geven we in het ruimtelijk beleid een plek. Daarbij dragen we zorg voor een goede balans in de belangen van producenten, omwonenden, grondeigenaren en landschap. Investeerders in energieparken worden verplicht te investeren in het gebied van de parken door middel van een gebiedsfonds.

Geen medewerking zal worden gegeven aan de winning van schaliegas en/of de opslag van radioactief afval.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Steun aan initiatieven van bewoners- of bedrijfscollectieven voor het lokaal opwekken van energie.*
- *Een betere afstemming tussen energieaanbod en -vraag.*
- *Het ondersteunen van kleinschalige initiatieven door het bij elkaar brengen van partijen, bundelen van kennis en informatie of financieringsinstrumenten. Coöperatieven met zonnecollectoren zijn hier een uitstekend voorbeeld van.*
- *Het waar nodig ondersteunen van energiebesparende maatregelen zoals het isoleren van scholen, sportaccommodaties, en verenigingsgebouwen.*
- *Het in een vroeg stadium betrekken van omwonenden bij plannen voor een windpark. Aan hen moet de mogelijkheid geboden worden om financieel te participeren in projecten in hun eigen omgeving.*
- *Een verplichting voor investeerders van een windmolenpark om ook te investeren in de*

kwaliteit van een gebied door verplichte deelname in een gebiedsfonds.

- *Een provincie die het goede voorbeeld geeft door de provinciale gebouwen zo klimaatneutraal en energiezuinig mogelijk te maken, het eigen wagenpark op elektrisch of op groen gas te laten rijden en bij vervanging van interieur en aanschaf van goederen zoveel mogelijk te kiezen voor duurzaam gemaakte producten.*

4.2 WINDMOLENS

Provincies hebben onderling afgestemd hoeveel MW aan windenergieproductie in de eigen provincie mogelijk is. Dat is een afspraak waar we ons aan houden. Omwonenden van windenergieprojecten moeten bij de planning daarvan nauw betrokken worden. De ChristenUnie zet zich ervoor in dat hen de mogelijkheid wordt geboden financieel te participeren in projecten in hun eigen omgeving en dat ze - indien noodzakelijk – schadeloos gesteld worden voor het (financiële) nadeel dat ze ondervinden.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Afspraak=afpraak, ook bij windenergie.*
- *Een positieve benadering van uitbreiding van windenergie wanneer daar vraag naar is van gemeenten en inwoners*

4.3 GASWINNING

Ook in Drenthe wordt gas gewonnen. Het is nog niet te overzien of dit voor de langere termijn gevolgen zal hebben. De bodemgesteldheid in Drenthe is niet dezelfde als die in Groningen.

De situatie in Groningen heeft echter laten zien dat gevolgen op langere termijn ernstiger kunnen zijn dan inwoners van te voren hebben kunnen vermoeden. We vinden daarom dat de provincie zich moet inspannen om samen met de rijksoverheid en de NAM in beeld te brengen en houden wat de veiligheidsrisico's zijn voor inwoners van Drenthe.

Wanneer ook in Drenthe sprake is van schade dient deze volledig door de NAM te worden vergoed.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Het vooropstellen van de veiligheid van inwoners bij besluiten over gaswinning.*
- *Het in beeld brengen en houden van alle veiligheidsrisico's en het nemen van voorzorgmaatregelen als het gaat om uniek en monumentaal erfgoed.*
- *Bijstelling van een gaswinningsbesluit bij nieuwe gegevens over de veiligheidssituatie.*
- *Volledig herstel door de NAM van alle schade veroorzaakt door de gaswinning.*

5.0 VERKEER EN VERVOER

Dag in dag uit reizen mensen in de regio naar werk, studie, voorzieningen en familie. De provincie maakt deze verkeersbewegingen mogelijk door middel van regionaal openbaar vervoer en provinciale wegen. Openbaar vervoer en eigen vervoer met de auto en de fiets zijn geen losstaande systemen, maar kunnen elkaar versterken.

Reizigers reizen over grenzen. De ov-verbindingen over provinciegrenzen en landsgrenzen kunnen en moeten verder verbeterd worden. Daarom moet het OV-bureau Groningen-Drenthe het beleid afstemmen over gemeente- en provinciegrenzen heen en met Duitse overheden. De ChristenUnie wil dat het reizen in de provincie veilig, vlot en toegankelijk is. De bereikbaarheid van het platteland naar de steden als knooppunten is van groot belang

5.1 OPENBAAR VERVOER

Het openbaar vervoer maakt werk, onderwijs en voorzieningen voor een grote groep inwoners bereikbaar. Hierdoor kunnen inwoners die in de regio wonen, werken in de grotere kernen en kunnen scholieren onderwijs volgen op de school die het beste bij hen past.

Het openbaar vervoer moet voor zo veel mogelijk reizigers een toegankelijke vervoersvoorziening en alternatief voor eigen vervoer zijn. Dat vraagt om een balans tussen de grootte en frequentie van het vervoersaanbod en de betaalbaarheid. De leefbaarheid van kleine dorpen is gebaat bij een goede verbinding naar voorzieningen in naburige kernen. Zeker nu mensen steeds langer thuis blijven wonen. Het betaalbaar houden van het openbaar vervoer betekent soms dat het niet haalbaar is om in elke kern een ov-verbinding te verzorgen. Waar mogelijk moeten verbindingen met kleine dorpen in stand worden gehouden of moeten volwaardige alternatieven worden geboden, zoals het stimuleren van particuliere of marktinitiatieven, zodat bewoners via regiotaxi, buurtbusconstructies, gedeeld autogebruik of andere creatieve oplossingen toch aansluiting hebben op regionale bus- en treinlijnen. De provincie start een pilot met gedeeld autogebruik in enkele kleine kernen. Het is belangrijk dat geïnvesteerd wordt in snelle verbindingen op veelgebruikte routes.

Het hoofdrailnet en het regionaal spoor moeten beter met elkaar worden verbonden. Intercity's en regionale treinen moeten goed op elkaar aansluiten. Regionale treinen moeten doorrijden op het hoofdrailnet als er veel vervoersvraag is zodat reizigers niet onnodig moeten overstappen.

Het huidige spoor moet toekomstbestendig zijn. Dat betekent voor de provincie Drenthe dat we ons voor wat betreft het traject Groningen-Zwolle hard maken (bij onderhoud en investeringen) voor de mogelijkheid van hogere snelheden.

De mogelijkheid voor een spoorlijn Groningen-Veendam-Stadskanaal-Emmen moet serieus worden opgepakt. Dit verbetert de bereikbaarheid van deze plaatsen, maar is ook een noodzakelijke voorwaarde voor een spoorverbinding met Duitsland.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een snelle treinverbinding naar de Randstad. Treinen kunnen sneller rijden door de aanleg van het beveiligingssysteem ERTMS en aanpak van de boog bij Hoogeveen.*
- *Realisatie van de regionale treinverbinding naar Groningen- Veendam – Stadskanaal – Emmen.*
- *OV-opstappunten waar vanuit elk dorp veilig naar toe te fietsen is. Binnen de nieuwe concessieverlening door het OV-bureau zal ook het vervoer van deur naar halte moeten worden meegenomen.*
- *Het door OV-bureau en gemeenten ontwikkelen van een fijnmazig geïntegreerd netwerk van flexibel OV- en doelgroepenvervoer (WMO, zieken- en leerlingenvervoer).*
- *Het beschikbaar hebben van passende en goed betaalbare abonnementen voor frequente gebruikers van het openbaar vervoer, zoals scholieren en forensen (doelgroepenvervoer). Deze reizigers moeten trajectabonnementen kunnen kopen zodat ze alleen betalen voor wat zij nodig hebben. Dit geldt ook wanneer er op een traject met meerdere vervoerders gereisd moet worden.*
- *Gezinskaarten die reizen met de bus met het hele gezin betaalbaar maken.*
- *De mogelijkheid om op elk ov-knooppunt, zowel trein- als busstations, een ov-fiets te kunnen huren.*
- *Het waarborgen van de (sociale) veiligheid van haltes en stations. Ruime haltes en perrons, verlichting, goede fietsvoorzieningen en heldere handhaving dragen hieraan bij.*
- *Een goede toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor ouderen en mensen met een lichamelijke beperking. Informatievoorziening, haltes, stations, bussen en treinen moeten daarop worden ingericht.*
- *Het stimuleren van grensoverschrijdende ov-verbindingen, zodat naburige steden en luchthavens ook aantrekkelijk en toegankelijk worden. Met name denken we hierbij aan de ontwikkelingen op het spoor richting Bremen en Hamburg.*
- *Het verminderen van de uitstoot van schadelijke stoffen door het inzetten van schone bussen en daarvoor ook bij ProRail aandringen op de elektrificatie van regionale spoorlijnen.*

5.2 BEREIKBAARHEID EN VERKEER

Provinciale wegen zijn van grote regionale betekenis. Iedere dag reizen vele duizenden personen van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat over de provinciale wegen. Denk hierbij aan forensen, fietsende scholieren, vrachtverkeer en landbouwvoertuigen. De provincie heeft de taak om het reizen over de provinciale wegen zo veilig mogelijk te maken en te streven naar een vlotte doorstroming. Veiligheid

is van levensbelang en onze eerste prioriteit. Daarom zetten wij ons onder meer in voor overzichtelijke en ruime verkeerssituaties, goede verlichting waar nodig en de spreiding van vervoersstromen. Waar mogelijk moeten provinciale wegen daarom om (dorps)kernen heen worden aangelegd en moeten snelheidswisselingen worden beperkt.

De overstap tussen eigen en openbaar vervoer moet zo aantrekkelijk mogelijk zijn. Hiervoor moeten ov-opstappunten met de auto en de fiets goed toegankelijk zijn en moet men op deze punten gratis kunnen parkeren.

Het gebruik van de (elektrische) fiets voor woon-werkverkeer moet worden aangemoedigd. Dat kan o.m. door het aanleggen van “fiets snelwegen”. Deze wegen zijn comfortabel voor fietsers en aantrekkelijk vanwege een ruime opzet en het minimale oponthoud.

We hebben ons sterk gemaakt voor breedband in onze provincie. Er gebeurt wel het een en ander mee, maar nog te weinig, vooral in het landelijk gebied. De ChristenUnie is van mening dat internet, net als gas, water en elektra een basisvoorziening is en dat daarom breedband – eventueel met provinciaal geld – zo snel mogelijk verder moet worden uitgerold. De regionale economie en leefbaarheid op het platteland kan hiermee worden gestimuleerd.

Investeren in de luchthaven Groningen Airport Eelde (GAE) is pas aan de orde als er een duidelijk positief perspectief voor de toekomst is voor wat betreft aantallen passagiers en hoeveelheden vracht.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- 1. De aanleg van fiets snelwegen (Assen-Groningen, Meppel-Zwolle)*
- 2. Een provincie die durft te investeren in breedband*
- 3. Een luchthaven Groningen Airport Eelde die zichzelf kan bedruipen*

6.0 ECONOMIE

Inwoners van Drenthe moeten de kans krijgen om hun talenten te ontplooien. Dit vraagt om een gezonde economie en kansen voor eerlijk werk.

6.1 REGIONALE ECONOMIE

De provincie heeft wat betreft ondernemers en het ondernemersklimaat een initiërende, faciliterende, stimulerende en coördinerende rol. De ChristenUnie maakt zich er sterk voor dat het aantrekkelijk is voor ondernemers om zich te vestigen in de provincie Drenthe. Zo wordt werk naar Drenthe gehaald, of in Drenthe gehouden.

Als provincie zijn we vaak verplicht om een deel van de werkzaamheden als aanbesteding in de markt te zetten. We maken daarbij optimaal gebruik van de mogelijkheid kansen te bieden aan het Drentse midden- en kleinbedrijf.

Regionale economie en werkgelegenheid zijn voor de ChristenUnie een speerpunt, omdat we kansen willen bieden aan alle Drenthe om hun talenten te ontplooien met eerlijk werk. Daar spannen we ons in de provincie voor in maar ook samen met de ChristenUnie-fractie in de Tweede Kamer. Zo heeft de ChristenUnie zich met succes sterk gemaakt voor het behoud van de Kazerne in Assen, de Belastingdienst in Emmen en het behoud van de ondersteunende diensten bij de Rechtbank in Assen. Wij blijven dat doen waar nodig. We gaan daarbij niet alleen uit van behouden wat er is, maar vinden dat de provincie van het Rijk mag vragen actief te investeren in Drenthe, ook als het om rijksbanen gaat.

Omdat de werkloosheid hoog is in Drenthe, en er over de grens in Duitsland juist een tekort aan personeel is, moeten we de mogelijkheden voor Drenten om vanuit Drenthe in Duitsland te gaan werken, vergroten. Dit kan onder andere door nog veel meer de samenwerking met Duitsland te zoeken, door (taal)barrières weg te nemen en betere voorlichting. De provincie moet hier een aanjagende rol in spelen.

Wij zien de laatste jaren steeds vaker dat reguliere banen worden vervangen door werkervaringsplaatsen. De initiatieven hiervoor begonnen vanuit goede intenties (om afgestudeerden werkervaring op te laten doen), maar dreigt inmiddels te verworden tot manier om reguliere banen te laten vervullen door (zo goed als) onbetaalde pas-afgestudeerden. Dit gaat in tegen het bijbelse principe dat de arbeider zijn loon waard is. De ChristenUnie is daarom tegen dit misbruik van werkervaringsplekken, en gaat hierover het gesprek aan met gemeenten en semi-overheden en andere partners.

De ChristenUnie is niet voor een 24-uurseconomie. Dit is voor kleine winkeliers een ramp. Zij missen omzet als concurrenten wel zeven dagen per week open zijn, wat ertoe kan leiden dat zij hun winkel moeten sluiten. Dit komt de leefbaarheid van dorpen en kernen niet ten goede. Wij willen dat de

provincie zich inzet voor het behoud van kleine winkeliers door de regionale regierol op zich te nemen. De ChristenUnie zou graag zien dat Drenthe als provincie van rust en ruimte geen koopzondagen heeft.

De ChristenUnie wil ook het starten van kleine bedrijven stimuleren (micro-bedrijvigheid). De provincie moet daar een apart programma voor opzetten.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een sterke regionale economie met bijbehorende werkgelegenheid.*
- *Een provincie die investeert in een sterke regionale economie en in kennis en innovatie.*
- *Loon naar werk, dus geen misbruik van werkervaringsplekken meer*
- *Een provincie die op basis van een heldere visie en risicomanagement kiest voor kansrijke sectoren – bijvoorbeeld landbouw, toerisme, sensortechnologie – en samen met ketenpartners gericht inzet op groei van die sectoren.*
- *Het bevorderen van kansen voor duurzame economie door stimulerende mogelijkheden om te kunnen innoveren.*
- *Het bevorderen van de economische samenwerking met Nedersachsen en het actief naar Drenthe halen van innovatieve Duitse bedrijven en productietechnieken.*
- *Het bevorderen van de regionale economie door in het aanbestedingsbeleid optimaal kansen te bieden aan het regionale midden- en kleinbedrijf: Aanbesteden dicht bij huis*
- *Het stimuleren van “eerlijk ondernemen”. Bijvoorbeeld op het gebied van aandacht voor werkgeverschap, door het in dienst nemen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, het voorkomen van arbeidsuitbuiting, Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Fair Trade. Dit verlangen we niet alleen van derden, maar we zullen dit ook toepassen op de eigen organisatie.*
- *Provinciale regelgeving die een goede balans bevordert tussen duurzaamheid (schoon en eerlijk), economie en sociaal werkgeverschap.*
- *Het vereenvoudigen van de provinciale regelgeving voor het bedrijfsleven. Wij willen het bedrijfsleven mede verantwoordelijk maken voor het nakomen van een aanvraag i.p.v. het nakomen van een vergunning (toetsen op hoofdlijnen, controle en bijstelling waar nodig achteraf)*
- *Het stimuleren van micro-bedrijvigheid*
- *Een koopzondagvrij Drenthe*
- *Meer rijksbanen in Drenthe*

6.2. SOCIAAL ONDERNEMEN STIMULEREN

De ChristenUnie maakt zich sterk voor het vergroten van arbeidsparticipatie van mensen op afstand tot de arbeidsmarkt (*social return*). Dat doen we ook voor toepassing van de principes van “*eerlijk ondernemen*”, zoals eerlijke handel (*Fair Trade*) en het voorkomen van kinderarbeid en arbeidsuitbuiting. Ons aanbestedingsbeleid en inkoop zijn hier op gericht.

De ChristenUnie wil dat Drenthe kansen biedt aan ondernemingen die zich inzetten voor economische en maatschappelijke deelname van kwetsbare groepen mensen. Iedereen moet de kans krijgen om naar vermogen deel te nemen aan de maatschappij. Er staan te veel mensen aan de zijlijn, omdat het hen bijvoorbeeld ontbreekt aan de juiste startkwalificatie, een (sociaal) netwerk, de vaardigheden en/of de competenties om volwaardig aan onze (complexe) samenleving deel te nemen.

Sociale ondernemingen kunnen mensen kansen bieden. Een sociale onderneming levert een product of dienst en heeft een normaal verdienmodel. Geld verdienen is echter niet het hoofddoel, maar een middel om de werkelijke missie te bereiken, namelijk het creëren van maatschappelijke impact. Wat de ChristenUnie betreft krijgen ondernemingen die een maatschappelijke bijdrage willen leveren, de ruimte. Dat geldt zowel voor reguliere ondernemingen als sociale ondernemingen. Veel reguliere ondernemingen hebben aandacht voor sociale waarden, bijvoorbeeld door mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Wij willen dat dit, bijvoorbeeld bij aanbestedingen, een van de criteria is waarop bedrijven worden beoordeeld.

De overheid kan geen banen maken; het zijn de bedrijven en instellingen die dat doen. Wat de overheid wel kan doen, is het stimuleren van bedrijven om sociaal te ondernemen, zodat er meer banen komen, ook voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Sociale ondernemingen verdienen meer aandacht, ook van de provincie, omdat deze nog relatief onbekend zijn.

Wij willen dat er binnen de provincie Drenthe één duidelijk aanspreekpunt komt voor sociaal ondernemers, maatschappelijk verantwoord ondernemen, de Millenniumdoelen en fair trade-projecten. Dit gaat versnippering van informatie tegen en maakt het voor ondernemers duidelijk waar ze binnen de provincie terecht kunnen met hun vragen.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Eerlijk ondernemen*
- *Een aanspreekpunt voor sociaal ondernemers, maatschappelijk verantwoord ondernemen, de Millenniumdoelen en fair trade-projecten*
- *Drenthe uiterlijk in 2018 Millennium Provincie*

6.3 ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT

Scholing en werk bieden mensen kansen om hun talenten te ontplooien. De ChristenUnie werkt aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Betaald werk en zorgtaken zijn daarin de belangrijke pijlers. Maar daarnaast zijn vrijwilligerswerk en maatschappelijke participatie van belang als cement in de samenleving. Met name de jeugdwerkloosheid vraagt om een actieve aanpak.

Provincie en ondernemers zetten zich samen in om arbeidsmarkt en onderwijs dicht bij elkaar te brengen. Hiervoor wordt enerzijds kennis geleverd en anderzijds arbeidsleerplaatsen aangeboden. De provincie draagt zorg voor een goede analyse van de arbeidsmarkt. Hiermee wordt het onderwijs gestimuleerd om de juiste opleidingen aan te bieden.

Investeren in het wegwerken en voorkomen van laaggeletterdheid blijft meer dan ooit noodzakelijk. Omdat de doelgroep moeilijk te vinden en te bereiken is, mogen in het vinden daarvan onconventionele maatregelen niet geschuwd worden.

Voor de ChristenUnie is essentieel dat de werkgelegenheid voor de “gewone Drent” blijft bestaan. Niet alle Drenten behoren tot de “bollebozen”. Ook voor hen moet de provincie zich blijven inzetten. Hierbij kan bijv. gedacht worden aan de recreatiesector.

De provincie blijft investeren in een sterke regionale economie en in kennis en innovatie. De provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstituten. Economische ontwikkeling vraagt soms ook om het nemen van risicovolle innovaties. Waar mogelijk moet de provincie die – eventueel ook financieel durven stimuleren.

De relatie met Duitsland moet met kracht verder ontwikkeld worden. Samenwerkingsverbanden zoals de EDR verdienen optimale steun en inzet vanuit de provincie.

De provincie zet zich er voor in en stimuleert dat op scholen in de grensregio het vak Duits in het curriculum wordt opgenomen. De provincie Drenthe wordt initiatiefnemer van een programma voor de grensregio's waarin Euregio's, overheden en bedrijfsleven tot een sluitende aanpak komen om taalachterstand als belemmerende factor om elders te werken, aan te pakken.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Gewoon werk voor gewone Drenten*
- *Het opzetten van een integraal programma waarmee de laaggeletterdheid structureel en blijvend wordt aangepakt.*
- *Meer Duits op scholen voor beroepsonderwijs*
- *Een actieve aanpak van jeugdwerkloosheid*
- *Ondernemend, ook risicodragend, investeren in werkgelegenheid*

6.4 TOERISME EN RECREATIE

Drenthe is bij uitstek de provincie voor recreatie en toerisme. We hebben veel te bieden: nationale parken, het Drents Museum, geopark de Hondsrug, Veenhuizen en in de nabije toekomst een nieuw belevenspark in Emmen. Daarmee geven we een paar voorbeelden, geen uitputtende opsomming.

Drenthe biedt daarnaast veel mogelijkheden voor verblijfsrecreatie. De consument stelt daar steeds hogere eisen aan. De provincie stimuleert het investeren in kwaliteit en waar nodig het saneren van “sleetse” recreatieparken. In samenspraak met de sector worden kansen en bedreigingen benoemd en aangepakt.

Het is van belang dat het toeristisch en recreatief product samenhang heeft. In de komende jaren zal er een groeiende groep vitale inwoners gebruik willen maken van voorzieningen op het gebied van sport en cultuur, fietsen, wandelen en andere vormen van vrije tijdsbeoefening zoals het toeristisch gebruik van parken en natuur. Daarnaast is er sprake van een groeiende groep mensen die in de stad wonen en in de buurt van de stad voorzieningen nodig hebben voor ontspanning en vrije tijd.

De provincie voert regie om samenhang in het product recreatie en toerisme te brengen. Daarin werkt zij samen met het recreatieschap Drenthe.

Recreatie en toerisme is een belangrijke bedrijfstak in Drenthe. Het biedt veel kansen voor werkgelegenheid, ook en juist voor laaggeschoolden. Daarom is investeren in het recreatief en toeristisch product nodig. Goede fietspaden, wandelpaden, vaarwegen en natuurlijk verbindingswegen moeten ook goed op elkaar aansluiten.

Marketing Drenthe heeft zich de afgelopen periode ontwikkeld in de richting van een goede reclamemaker voor Drenthe. Marketing is nooit tijdelijk en dient daarom voortdurend gericht te gebeuren. De provincie blijft dat stimuleren en steunen.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Stimuleren van samenwerking tussen toerisme, horeca en het (lokale) bedrijfsleven*
- *Een samenhangend netwerk voor fietsen, wandelen, skeeleren en varen dat goed op elkaar moet aansluiten, veilig is en goed onderhouden wordt*
- *Een goede ontsluiting van het landelijk gebied door het bevorderen en aanleggen van een netwerk van kerkpaden, wandelroutes, fietspaden en vaarroutes*
- *Ondersteuning Marketing Drenthe*

6.3 GRENDOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING / EUROPA

Voor de Nederlandse burgers en bedrijven is een goede samenwerking met buurlanden belangrijk. De realiteit leert dat er gezamenlijke tijd en inzet nodig is om grensoverschrijdende samenwerking te

ontwikkelen en succesvol te doen zijn. Provincies hebben hierbij een belangrijke functie, omdat ze vanuit een regierol thema's met gemeenten en andere organisaties kunnen oppakken. Nauwe samenwerking met grensregio's (Euregio's) is noodzakelijk om grensoverschrijdende samenwerking concreet vorm te geven. In onze regio zijn met name de Eems Dollard Regio en de samenwerking met bondsland Nedersaksen van belang.

Vanuit de Europese Unie zijn verschillende subsidieprogramma's voor grensoverschrijdende samenwerking beschikbaar. Naar verwachting worden deze subsidies de komende jaren verhoogd. De provincie moet zich inzetten om met deze subsidies grensoverschrijdende samenwerking te stimuleren en te realiseren. Grensoverschrijdende samenwerking biedt onder meer kansen op het gebied van arbeidsmarkt, recreatie, toerisme en leefbaarheid. Van belang is de blijvende inzet van provincies in de projectontwikkeling.

De ChristenUnie wil dat (Noord-)Nederland een van de meest duurzame en innovatieve economieën van Europa wordt. Dat vergt o.a. aanhoudende inzet voor een gunstig vestigings- en investeringsklimaat en investeren in onderwijs en duurzame innovatie. De provincie moet hieraan een belangrijke bijdrage leveren.

Veel gemeenten en provincies zijn bezig met grote infrastructurele projecten. Hier zijn grote bedragen mee gemoeid. Op Europees niveau is een fonds beschikbaar waar lokale overheden een beroep op kunnen doen, het Europees Transportfonds TEN-T (Trans-Europese Netwerken). Drenthe moet de mogelijkheden van dit fonds benutten.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Het versterken van de grensoverschrijdend arbeidsmarkt, De provincie zet zich met een eigen agenda in voor de op te stellen landelijke agenda voor ondersteuning van grensregio's. Langs onze grenzen is sprake van hoge en oplopende werkloosheid, terwijl net over de grens vraag naar arbeidskrachten is.*
- *Het wegnemen van knelpunten, zoals verschillen in regelgeving, bij grensoverschrijdende samenwerking. Naast de inspanningen die op Europees en landelijk niveau worden gedaan, moet ook de provincie zich inspannen voor het wegnemen van knelpunten in ruimtelijk en economisch beleid. Mensen moeten de ruimte krijgen om over grenzen heen samen te werken.*
- *Het gebruikmaken van andere Europese middelen om projecten op de gebieden van infrastructuur, werkgelegenheid en anderen te kunnen realiseren.*
- *Het actief bijdragen aan de Europese langetermijndoelstellingen via het SNN.*
- *Een provincie die ook praktisch handelt en de reeds bestaande netwerken die toegevoegde waarde bieden op het gebied van internationalisatie ondersteunt. Voor Duitsland denken we hierbij aan de EDR (Eems Dollard Regio) en aan het bondsland Niedersachsen.*

7.0 CULTUUR

7.1 KUNST EN CULTUUR

Artistieke kwaliteiten zijn een gave van de Schepper en mogen tot Zijn eer worden ontplooid. Kunst en cultuur zijn vensters van onze beschaving. Kunst, cultuur en monumenten weerspiegelen onze waarden en normen, onze identiteit als mens, als dorp, stad, provincie of land. Het omvat onder meer beeldende kunst, literatuur, podiumkunst, muziek, monumenten, architectuur en landschapsinrichting. Bibliotheken en musea zijn belangrijke conservators en overdragers van kunst en cultuur. Daarom biedt de provincie een provinciale infrastructuur die de gemeenten ondersteunt bij het gemeentelijke kunst- en cultuurbeleid en draagt bij aan dan wel initieert kunst en cultuur met een schaal die de gemeentelijke schaal en draagkracht te boven gaat.

Kunst en cultuur verdienen een grote uitingsvrijheid, maar de ChristenUnie is van mening dat, als kunst oproept tot discriminatie, geweld, godslastering of onzedelijkheid, dit mensen uit elkaar drijft en niet met publieke middelen bekostigd mag worden.

Het noorden van Nederland biedt op cultureel gebied een aantal hoogstaande musea en met het Noord Nederlands Orkest (NNO) een orkest van naam. Naast de culturele bijdrage die zij leveren, zijn deze culturele instellingen ook van belang voor de economie van het noorden.

Het voortbestaan daarvan is dan ook van belang. Daaraan moet bij worden gedragen met instandhoudingssubsidies. Het huidige beleid van alleen projectsubsidies is te omslachtig en geeft te weinig vastigheid. Het Drents Museum heeft bewezen een museum te zijn met grote aantrekkingskracht. De plannen om het Gevangenis­museum in Veenhuizen uit te breiden vindt de ChristenUnie bijdragen aan de waarde van het cultureel erfgoed.

Herinneringscentrum Kamp Westerbork wijst op de verschrikkingen van het verleden. De ChristenUnie heeft de afgelopen jaren pal gestaan voor structurele ondersteuning. Die ondersteuning moet er blijven om de geschiedenis levend te houden.

Museum De Buitenplaats zal de komende jaren moeten laten zien voldoende bezoekers te trekken en voldoende onderscheidend te zijn om voor meerjarige subsidie in aanmerking te komen.

De subsidie voor het Noord Nederlands Orkest dient in verhouding te staan tot dat wat de provincies Groningen en Friesland bijdragen en tot het aantal optredens in Drenthe. De ChristenUnie ziet mogelijkheden het orkest (gedeeltelijk) handelsmissies cultureel te laten ondersteunen.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een actieve ondersteuning van kunst en cultuur*
- *Instandhoudings­subsidies voor belangrijke provinciale musea zoals het Drents Museum,*

Herinneringscentrum Kamp Westerbork en het Gevangenismuseum.

- *Instandhoudingssubsidie van het Noord Nederlands Orkest*
- *Het leveren van een bijdrage van het NNO aan handelsmissies*

7.2 MONUMENTEN

Eén van de provinciale taken is het behoud van het culturele erfgoed. Hierbij moet niet alleen gekeken worden naar gebouwen (oude kerken, monumentale boerderijen, gemalen en fabrieken) maar ook naar bijvoorbeeld het behoud van oude instrumenten zoals orgels of streekgebonden cultuurhistorie op het platteland of in de stad. Het in stand houden van de streektaal of streekfeesten is onderdeel van het cultureel erfgoed.

Beeldbepalende gebouwen bepalen (mede) de leefbaarheid. Bij het in standhouden met hulp van of vanuit provinciale inzet zal steeds gekeken worden of dit gecombineerd kan worden met taken van andere overheden zoals waterschappen en gemeenten.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een initiërende en coördinerende rol van de provincie bij het zoeken van allianties tussen waterschappen, natuurbeheerders, gemeenten om het culturele erfgoed te behouden.*

7.3 BIBLIOTHEKEN

De openbare functie van een (openbare) bibliotheek op lokaal niveau is in het licht van de decentralisaties groter dan ooit. De (openbare) bibliotheek draagt bij aan brede maatschappelijke doelen. In de eerste instantie zijn gemeenten en de bibliotheken zelf verantwoordelijk voor hun functie voor de samenleving. Dit geldt voor steden, maar zeker ook voor dorpen en kleine kernen. Een bereikbare en betaalbare bibliotheek maakt onderdeel uit van het beleid om te zorgen dat alle burgers kunnen participeren.

De ChristenUnie ziet ook een belangrijke rol voor bibliotheken in het bevorderen van de geletterdheid in Drenthe. Nu veel vestigingen sluiten moet er gezocht worden naar alternatieve wegen om het lezen te blijven bevorderen. De provincie heeft daarin een actieve rol, zonder dat ze de verantwoordelijkheid van gemeenten overneemt. Geletterdheid is van groot belang voor het vinden van werk en het goed kunnen functioneren in de samenleving.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een provincie die zich actief inzet voor het bevorderen en vergroten van geletterdheid in Drenthe*
- *Het stimuleren van innovatieve methoden om boeken bereikbaar te houden voor alle Drenten*

- *Een provincie die gemeente aanspoort hun bibliotheekbeleid zo in te zetten dat aan bovenstaande doelen gewerkt wordt.*

8.0 SOCIAAL

8.1 ZORG EN WELZIJN

De ChristenUnie vindt dat de samenleving gebaat is bij aandacht voor het publieke, voor het gezamenlijke, voor wat ons bindt. Wij willen vanuit de Bijbelse opdracht graag meewerken aan een samenleving waarin we 'omzien naar elkaar'. De ChristenUnie is van mening dat er in een 'samenleving met samenhang' geïnvesteerd moet worden. De gemeenten zijn op dit gebied in veel gevallen het eerste aanspreekpunt. De provincie heeft een signalerende, agenderende en stimulerende taak en kan gemeenten bij elkaar brengen om expertise uit te wisselen. Als de provincie inzet op sociaal beleid, zal dit beleid gekoppeld moeten worden aan verantwoordelijkheden en doelen van lagere overheden. Hiermee wordt complementair beleid gerealiseerd ten goede van de samenleving als geheel. De benaming 'sociaal beleid' omvat meer dan alleen beleid. Het begrip 'zorg' doet meer recht aan onze christelijk-sociale visie op zwakkeren. De rol van de provincie Drenthe op het gebied van zorg moet blijven: samenbinden, regisseren en kennis delen in de taken waar de provincie het verschil kan maken.

In de provincie Drenthe zijn verschillende zorgvraagstukken. Drie daarvan zijn: toegenomen werkloosheid en armoede, bewaken zorgkwaliteit en -aanbod in krimpgebieden en de stijgende zorgvraag door toenemende vergrijzing.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een provincie met een sociale agenda. Daarin is aandacht voor jeugd, ouderen en laaggeletterden*
- *Duidelijkheid over met welk doel, hoe lang en welk soort aanvullend provinciaal beleid wordt opgestart en gemeentelijk beleid wordt ondersteund.*
- *Een provincie die platforms waar kennis en expertise gedeeld wordt ondersteund, waaronder voor mantelzorgers en patiëntenparticipatie.*
- *Het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting, bijvoorbeeld door het ondersteunen van zelfhulporganisaties.*

8.2 JEUGDZORG

Jeugdzorg en sociaal beleid behoren niet meer tot de wettelijke taken van de provincie. De provincie heeft in principe dan ook nog maar een beperkte rol, maar niet onbelangrijk. De provincie kan als middenbestuur wel een verbindende rol spelen bij de uitvoering van beleid door de gemeenten. Die rol is gericht op de kwaliteit van de zorg en de effectiviteit en efficiency van de uitvoering door

gemeenten. Daarnaast kan aan de orde zijn dat de provincie constateert dat een gemeente onvoldoende bestuurskracht heeft voor de uitvoering van haar taken. In zo'n geval zal de provincie samen met de betrokken gemeente naar oplossingen zoeken.

De decentralisatie van de jeugdzorg is vanaf 1 januari 2015 een feit. Het jaar 2015 is een overgangsjaar. De ChristenUnie pleit ervoor dat provincies en gemeenten samen optrekken om de overgang zo soepel mogelijk te laten verlopen. Voor de ChristenUnie is loslaten niet hetzelfde als laten vallen of over de schutting gooien, maar het op een passende wijze begeleiden van de overgang. Daarbij past een houding van ambtenaren en bestuurders die erop gericht is om niet alleen een transitie van de jeugdzorg, maar vooral ook een transformatie te realiseren. Daarmee bedoelt de ChristenUnie dat de nieuwe jeugdzorg erop gericht is dat kinderen en hun gezin centraal komen te staan en dat de belangen van instellingen en machtsverhoudingen van bestuurders daaraan ondergeschikt zijn. De meeste gemeenten zullen ook na 2015 nog enkele jaren nodig hebben vóórdat het beleid volledig geïmplementeerd is. De provincies zullen in die jaren al hun kennis en expertise beschikbaar stellen (en houden) om de uitvoering van deze nieuwe taak door de gemeenten zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Naast de jeugdzorg krijgen de gemeenten ook nieuwe taken op het gebied van de zorg. Vanuit haar rol als middenbestuur zal de provincie desgewenst een rol willen spelen als er problemen ontstaan bij de invoering van deze taken.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een provincie die gemeenten en samenwerkingsverbanden desgevraagd ondersteuning biedt en verbindingen legt tussen gemeenten onderling en bewoners en instellingen.*
- *Een provincie die kennis en expertise in stand houdt en ter beschikking stelt om daarmee de zorgvuldige overgang van de jeugdzorg zo soepel mogelijk te laten verlopen.*
- *Een divers en evenwichtig over de provincie gespreid zorgaanbod, waarbij de keuzemogelijkheid voor identiteitsgebonden en specialistische zorgaanbieders beschikbaar is.*
- *Het waarborgen van keuzevrijheid voor cliënten ten aanzien van een zorgaanbieder. Op deze manier krijgt de cliënt de zorg die bij hem of haar past, ook als deze door een specialistische zorgaanbieder wordt geleverd.*
- *Het versterken en inzetten van de eigen kracht van gezinnen.*

8.2 SPORT

Sport is een mooie manier om door God gegeven talenten te ontwikkelen en de volksgezondheid te bevorderen. Sport is een praktische manier om respectvol met elkaar te leren omgaan.

Sport is niet primair een provinciale kerntaak. De provincie kan een stimulerende en faciliterende rol op het terrein van de (breedte)sport en gehandicaptensport hebben. Deze rol komt tot uitdrukking in het samenbrengen van intergemeentelijk beleid. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het afstemmen van accommodaties (wat komt waar) en het stellen van prioriteiten bij subsidiëring van sportactiviteiten.

Voor het faciliteren van de profsport ziet de ChristenUnie geen bijdrage weggelegd voor de provinciale overheid. De ChristenUnie wil geen overheidsgeld inzetten voor het deelnemen (financieel of anders) aan de organisatie van grootschalige (internationale) sportevenementen die qua uitstraling het niveau van de provincie overstijgen.

8.3 VLUCHTELINGEN

We zijn gezegend met een land waar vrede heerst. Daarom vluchten jaarlijks duizenden mensen naar Nederland omdat ze in hun eigen land vervolgd worden vanwege hun etniciteit, geloof, politieke overtuiging of geaardheid. Gemeenten zijn verplicht een bepaalde hoeveelheid vluchtelingen opvang te bieden, zodat elke gemeente naar draagkracht bijdraagt aan de oplossing van dit landelijke probleem.

Als overheid zijn we een schild voor de zwakke. De ChristenUnie is daarom uit volle overtuiging van mening dat we ruimhartig moeten meewerken aan het opvangen van vluchtelingen. Daaraan besteden we als samenleving terecht geld. Van oudsher biedt Drenthe aan vluchtelingen een plek om te verblijven. Dat is onder andere te zien aan de vele vrijwilligers en kerken die zich inzetten voor hen.

De ChristenUnie vindt het belangrijk om als provincie gesprekspartner te zijn van het COA als het gaat om het vinden van geschikte opvanglocaties. Onderzocht moet worden of recreatieparken die niet meer voldoen aan de luxe wensen van recreanten mogelijkheden bieden. Daarbij moeten dan ook afspraken gemaakt worden over sanering of renovatie van deze parken na het vertrek van de vluchtelingen.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een provincie die gesprekspartner is van het COA als het gaat om het vinden van geschikte opvanglocaties*
- *Een provincie die zich actief inzet om samen met gemeenten geschikte opvanglocaties voor vluchtelingen te vinden*

9.0 BESTUUR EN MIDDELEN / GELD

9.1 INTEGER HANDELEN

Het optreden van de provinciale overheid heeft grote gevolgen voor burgers en bedrijven. Dit vraagt om vertrouwen in haar functioneren. Wij blijven daarom pleiten voor integriteit in het handelen van de provincie en bestuurders en transparantie bij de totstandkoming van besluiten en afleggen van verantwoording

9.2 Veiligheid

De ChristenUnie wil zich inzetten voor de bloei van de samenleving. Niemand leeft daarin voor zichzelf, maar iedereen is op elkaar aangewezen. Gezinnen, ondernemers, verenigingen, bedrijven, kerken en vrijwilligersorganisaties. Samen willen we leven in verbondenheid, verantwoordelijkheid en betrokkenheid. Geweld, onveiligheid, criminaliteit, onleefbaarheid en verpaupering moeten krachtig worden bestreden. De ChristenUnie wil een bondgenoot zijn van alle burgers en is tegen een gedoogcultuur, omdat het voor iedereen van belang is dat er duidelijke regels bestaan en dat die gehandhaafd worden. Burgers, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties zullen zich samen eveneens verantwoordelijk moeten voelen voor de bevordering van de veiligheid. Een leefbare samenleving vraagt om een sterk normbesef. Bij overheid, bedrijfsleven en bij burgers. Inwoners moeten goed geïnformeerd worden over de risico's in hun woonomgeving en hoe zij zich daar zelf tegen kunnen beschermen. Naast de gedrukte media en digitale risicokaart moet deze informatie ook eenvoudig toegankelijk zijn via tablet en smartphone.

9.3 FINANCIËN

Het provinciebestuur stemt zijn beleid af op de beschikbare middelen. Waar mogelijk zal zij samen met haar partners afspraken maken over de financiering van het voorgestane beleid. Dat kan zijn door het aangaan van constructies die gezamenlijke financiering behelzen, of door (gezamenlijke) acties richting het rijk of Europese subsidies. Ook kan de provincie de regionale ontwikkeling stimuleren door het beschikbaar stellen van alternatieve financiële instrumenten, zoals revolverende fondsen.

Om eigen beleid te kunnen voeren en een goede partner te zijn is een open huishouding voor de provincie essentieel. De ChristenUnie pleit voor de handhaving van een eigen provinciale belastingheffing. De ChristenUnie is een tegenstander van het verhogen van de provinciale belastingdruk.

Om een ambitieus provinciaal beleid te kunnen financieren, zal de provincie zijn eigen organisatie zo efficiënt mogelijk moeten inrichten. Organisatorische samenwerking met gemeenten en andere provincies en overheidsorganisaties kan daar een belangrijke bijdrage in leveren.

De ChristenUnie wil dat de provincie Drenthe zich als partner van de gemeenten opstelt bij het op orde krijgen en houden van de gemeentelijke financiële huishouding. Dit is een houding van willen meedenken, adviseren en de eigen gemeentelijke verantwoordelijkheid blijven respecteren. Dit gaat verder dan het wettelijk financiële toezicht.

DE CHRISTENUNIE KIEST VOOR

- *Een provincie die jaarlijks zorgt voor een voor de bewoners inzichtelijke en toegankelijke begroting. Het inzetten van een digitale begrotings-app kan hierbij helpen.*
- *Een jaarlijks structureel sluitende (meerjaren)begroting.*
- *Terughoudendheid bij het verhogen van de belastingdruk door het ophogen van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting.*
- *Een provincie die nauwlettend toezicht houdt bij het op orde houden of krijgen van de financiële huishouding van gemeenten.*
- *Een efficiënte provinciale organisatie*